

nekaterim višjim in nižjim ljudem manjvredni, da se še vedno maščuje naša žalostna preteklost, ki je nismo zakrivili sami, nad nami, zakaj kakor smo bili takrat zgolj poslušni in neplačani stroji, tako bi morali tudi danes samo delati in delati, ne pa tudi uživati zasluženega plačila. To čudno naziranje tiči še vedno nekaterim ljudem globoko v kosteh. Učiteljstvu ukazujejo: Moraš to in to! A nihče ne vpraša: Ali pa tudi moreš?

In to so razmere, ki se nam ne zde zdrave, razmere, ki popolnoma opravičujejo nezadovoljnost, ki vlada med vsem avstrijskim učiteljstvom. Njegovo dosedanje delovanje ne stoji v nikakršnem soglasju s plačilom, ki ga je prejemale doslej za svoje delo. Zatorej vzdržujemo še vedno lahko in z mirno vestjo trditev, da je delalo učiteljstvo mnogo več, nego se da lahko sklepati iz njegovega finančnega položaja, zakaj če bi sodili po tem, bi morali trditi, da je bilo naše delo tako, kakršno je bilo naše plačilo, torej nezadostno, brezuspešno. Da pa ni temu tako, ve vsak, komur ni neznana naša kultura. Višje šolske oblasti, deželni zbori in državni zbor so že obilokrat izrekli delovanju učiteljstva zaslužen priznanje. Pritrdili so nam celo — tako tudi sedanjí naučni minister — da zveni največji disakord med našim delom in našo plačo in da je treba učiteljstvu pomagati. To je vse res in lepo, a grdo je samo to, da je vseh pozitivnih obljub in besed konec negativen, da torej zadnje uničuje vero v prvo.

Da pa smo opravičeni zahtevati hitrega in izdatnega izboljšanja materialnega položaja, to smo že neštetokrat dokazali z besedo in pismom. Vredni smo tega, če motrimo svojo eksistencijo zgolj s človeškega stališča, če se že ne-čemo vedno sklicevati na zgoraj imenovani zakon. Opravičeni pa smo vedno poudarjati to zahtevo tudi zategadelj, ker nam je v resnici pri sreči zdravi in normalni razvitek in napredek našega šolstva. In da se naše šolstvo zdravo in normalno razvije, je treba pred vsem, da se da glavnemu faktorju šolstva — učiteljstvu — zdrava in normalna podlaga, da se torej pred vsem odpravi glavni nedostatek, da se torej začne graditi poslopje od spodaj gor, a ne od zgoraj dol, kakor je poudarjal eden izmed letošnjih govornikov pri „Zavezinem“ zborovanju v Trstu.

In govorili bi neresnico, če bi se upali trditi, da so se naša šolska oblastva energično poprijela dela, da se odpravi čim prej ta glavni nedostatek, da se vsemu temu, kar ne ugaja in ne zadovoljuje, najde prvi, glavni, edini vir. Ali pa so se že sploh poprijela tega dela? Ali so že sploh šla iskat ta vir? — Ne! —

Odkrita beseda.

Pod tem naslovom se je oglasil v „Slovenca“ dne 22. decembra 1902 „napredni učitelj I.“ Za ta psevdonim je posodil svoje ime bivši ljubljanski suplent, ki slušbuje zdaj na Štajerskem. Da člankov „Več luči“ in „Še nekaj luči“, ki so bili priobčeni v „Slovenca“ in za katere je zastavil svoje ime omenjeni suplent, ni spisal ta gospod sam, ampak da so mu pomagali in kumovali znani ljubljanski malkontenti, je dognana stvar. Slednji so bili pa previdnejši in bolj prebrisaní, zato so poslali po kostanj v ogenj mladega, sicer marljivega, a v tem oziru še neizkušenega učitelja; sami so si pa meli roke, češ, če kaj pride, se bomo izgovorili na tega gospoda tovariša in na sedanje in bivše suplente ljubljanske. Eden sedanjih suplentov ljubljanskih mi je sam zatrjeval, da znane polemike v „Slovenca“ niso krivi suplente, ampak

nekdo drugi, ki se pa dela lepega in nedolžnega. Sicer pa pravi pogovor, da hodi vrč tako dolgo k vodnjaku, da se ubije.

Navzlic temu, da v vseh teh člankih lete pušice na mojo osebo, bi se ne bil spuščal v to polemiko, ko bi me „napredni učitelj I.“ ne bil v 293. številki „Slovenca“ kar naravnost pozval k temu. V tem članku me dolži, da sem pripovedoval o g. nadzorniku A. Maierju, da „prisluškuje“. Če bi bilo tukaj kaj resnice na tem, je tako očitano že samo na sebi nesramna denunciacija! Resnica pa je, da o „prisluškovanju“ nisem nikdar in nikjer govoril, ker nisem imel tudi najmanjšega povoda in vzroka k temu. Če pride nadzornik službeno v šolo in naredi morebiti par korakov po hodniku ter opazuje to ali ono napravo, to vendar ni „prisluškovanje“ in to vestnega učitelja tudi prav nič ne moti, ker ve, da ne poučuje otrok zaradi nadzornika, ampak zaradi otrok samih. Nasprotno: vesten učitelj je še vesel, če ga nadzornik večkrat obiše, posebno tak nadzornik, kakršen je g. A. Maier, ki daje učiteljstvu iz svojega temeljitega pedagoškega znanja in izkušnje svoja blagohotna navodila, ne da bi eventualne napake uporabljal dotičniku v škodo. Čemu torej predbacivati gosp. nadzorniku „prisluškovanje“ ali „sekiranje“, ko nikomur niti lasu ni zakrivil! Bodimo zadovoljni, da imamo za nadzornika moža, ki je z dušo in telesom učitelj, ki z največjo navdušenostjo in neumorno pridnostjo deluje za povzdigo ljudskega šolstva in za ugled učiteljskega stanu.

Da je pa „napredni učitelj I.“ glede „prisluškovanja“ spravil v zvezo z g. nadzornikom tudi mojo osebo, je imel gotovo svoj namen, kateri je pa tako prozoren, kakor je tudi hudoben. Prepričan naj bo, da se mu ta namen ne posreči; opozarjam ga pa na pogovor, ki pravi: „Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade“.

(Dalje.)

J. Dimnik.

Da se razumemo!

V „Slovenca“ od pretekle srede 24. decembra 1902 l. piše nekdo o šoli in učiteljstvu na kmetih. Ne bomo se spuščali v podrobnosti tega spisa, ki je brez dvoma potekel iz peresa kakega bolj treznega in kolikortoliko še za svoj narod vnetega starejšega duhovnika. Hočemo pa vendar konstatovati, da smo že tudi mi čestokrat poudarjali, da sta duhovnik in učitelj nakazana eden na drugega, da sta navadno edina faktorja na kmetih, ki sta poklicana, postavljati temelj za boljšo bodočnost narodovo, da bi torej ta dva stanova morala biti složna v delu za narodovo prosveto. Izjavili smo tudi že, da sloni naše delovanje na naukih naše vere in prosili, naj se ovadi učitelj, ki bi delal zoper vero, višji gosposki, da ga kaznuje. Rekli smo, da stojimo na temelju šolskih zakonov, ki dajejo vsemu pouku in vzgoji versko-nravno smer. In vse to smo rekli iz odkritega srea, ker hočemo tudi res tako delovati, ne pa zato, da bi s takimi besedami prikrivali svoje misli. „Slovenčev“ člankar pravi, da med duhovniki in učitelji ni načelnega nasprotstva, ker oba stanova morata delovati na versko-nravní podlagi, pač pa se to nasprotstvo umetno neti od liberalne (?) strani. Duhovščina ne hrepeni po konkordatni šoli, ker je ta nemogoča, pač pa hoče imeti nekaj besede pri vzgoji mladine. In tako dalje več lepíh besedi — pa sanj h besedi.

Kadar obupava gospoda okolo „Slovenca“ nad svojo nespametno taktiko glede šole in učiteljstva, takrat jo je